

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

X

**ВСЕУКРАЇНЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

27-28 квітня 2023 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ X ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 27-28 квітня 2023 року)

Суми, 2023

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали десятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 27–28 квітня 2023 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2023. 367 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Інна Жукович,

канд. філол. наук

доцент кафедри № 5 Військового інституту інформатизації та телекомунікації
імені Героїв Крут

МЕТОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Англійська мова є однією з офіційних мов Європейського Союзу (ЄС) і використовується як мова комунікації в багатьох сферах, таких як: наука, кібербезпека, політика, військова справа. Тому підвищення статусу англійської мови в контексті євроінтеграції має велике значення. Одним із пріоритетних завдань європейської інтеграції є розвиток спільної європейської мовної політики, що передбачає сприяння розвитку різних мов ЄС і підтримку багатомовності в європейському просторі. Знання англійської мови в сучасному суспільстві є запорукою успіху для омріяної професії у майбутньому. Проте ці здобутки неможливі без ґрунтовної мовної підготовки. Використання різних методів навчання спонукає не лише студента, але й викладача до постійної творчості, сприяє розвитку педагогічних здібностей, орієнтує на пошук унікальних якостей студентів, особливостей їх мислення.

Саме тому кожен вищий навчальний заклад прагне забезпечити учасників навчального процесу максимально-ефективними методами вивчення англійської мови. Особливо це важливо не лише для цивільних спеціальностей, але й військових, що відкриває нові горизонти для співпраці із закордонними партнерами в оборонній галузі, міжнародними правовими організаціями, для реалізації міжнародних договорів та програм тощо.

Мета дослідження. Охарактеризувати сучасні методи навчання англійської мови для курсантів вищих військових навчальних закладів України.

Джерела дослідження. Вивченням новітніх технологій, методів та прийомів викладання англійської мови у вищих військових навчальних закладах займалися й продовжують цю справу багато провідних вітчизняних науковців, а саме: В. Ф. Басанець Р [1], І. М. Березнева [2], Р. О. Гришкова [3], Л. Романишина, І. Bloшинський, Н. Казакова [4] та ін.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що поняття метод було взято з давньогрецької мови й означає шлях до чогось, спосіб пізнання, а метод навчання – шлях навчально-пізнавальної діяльності учнів до результатів, визначених завданнями навчання. Ми у своєму дослідженні оперуємо тлумаченням поняття методу Р.О. Гришкової, яка вкладає в це поняття єдність принципів навчання і таких компонентів методики, як мета, зміст, технологія та засоби навчання мов. В основі класифікації методів навчання лежать найрізноманітніші ознаки. Залежно від того, який аспект мови переважає в навчанні, метод має назву граматичного чи лексичного. Згідно з тією роллю, яку відіграють рідна мова та переклад у процесі навчання мови, методи діляться на перекладні та неперекладні (прямі). Назва методу може бути зумовлена видом мовленнєвої діяльності, що складає мету навчання, у зв'язку з чим розрізняють усний метод та метод навчання читання [4, с. 65].

Звичайно, що кожний метод навчання має свої сильні та слабкі сторони. Ефективність їх застосування визначається специфікою конкретного навчального процесу. Універсальних рекомендацій щодо застосування методів не існує. З метою максимальної ефективності навчання, плануючи конкретні заняття, педагог має вибирати такі методи, які забезпечуватимуть активну участь слухачів. В. Басанець зазначає, що досвід викладання іноземної мови показує, що найдоцільніше використовувати насамперед такі методи, які допомагають розвивати у слухачів бажання працювати творчо, продуктивно, прагнути до активних дій, досягати успіхів і мотивувати власну поведінку, намагаючись удосконалити моделі поведінки, що вкрай важливо для успішної

професійної діяльності. Серед відомих методів парної і групової роботи слід виділити такі: внутрішні / зовнішні кола (inside/outside circles); мозковий штурм, або метод генерування ідей (brainstorm); читання зигзагом (jigsawreading); обмін думками (think-pair-share); рольові ігри (role-play); кейс-метод аналізу ситуацій (case study) [1, с. 16].

Розглянемо особливості використання найпоширеніших методів інтерактивного навчання іноземних мов курсантами вищих військових навчальних закладів. Це – дискусія, метод моделювання конкретних ситуацій, кейс метод, метод проєктів. Важливу роль відіграє і використання аутентичного матеріалу на заняттях з англійської мови. Звичайно що кожен метод заслуговує на увагу. Сучасний викладач часто віддає перевагу еклектичному способу навчання іноземних мов що полягає у довільному підборі прийомів та засобів запозичених із різних методів.

Л. Романишина, І. Блошинський, Н. Казакова вважають, що дискусія може розглядатися як активне вираження курсантами своїх думок. Обговорення під час дискусії може бути організоване в різний спосіб. Розглядаючи метод «Шумні групи», необхідно зауважити, що проблемна ситуація обговорюється в маленьких групах упродовж декількох хвилин, після чого курсанти представляють різні шляхи вирішення проблеми [4, с. 228]. Доволі часто використовуються й дискусійні форми. Перш за все сюди можна віднести «Мозковий штурм» (Brainstorm), що містить спільне розв'язання проблем. Його метою є забезпечення генерації ідей для неординарного рішення певної проблеми. Загальновідома технологія, суть якої полягає в тому, що всі курсанти по черзі висловлюють власні припущення. Висловлене не критикується і не обговорюється до закінчення висловлювань. Така техніка використовується на етапі мотивації, щоб розвивати творчі здібності курсантів та їх вміння висловлювати свою думку. Для опрацювання подається або ситуація, або лише ключові поняття із заданої теми; завдання курсантів полягає у вирішенні ситуації, точніше – у розробці варіантів її вирішення і в тому, щоб порівняти свої результати з інформацією, наданою викладачем.

І. Березнева зазначає, що навчальний процес потрібно організувати таким чином, щоб «вироснути» ці здібності у майбутніх офіцерів. Звісно, що викладач повинен спершу визначити суперечності, потім сформулювати проблему і створити проблемну ситуацію. Правильно сформульована дидактична проблема, з одного боку, спирається на знання, якими володіють курсанти, а з іншого – допомагає визначенню певних прогалів у системі їхніх знань. У зв'язку з цим під поняттям «дидактична проблема» будемо розуміти організовану з певною метою, ясно визначену й усвідомлену теоретичну або практичну трудність, що потребують розв'язання, вивчення, дослідження. Суттєвою ознакою проблеми є те, що вона поєднує елементи знання і незнання, сприяє виникненню певних зв'язків між ними, надає поштовх до логічного мислення [2, с. 63].

Важливу роль відіграє й метод моделювання конкретних ситуацій. Особливо він важливий для курсантів старших курсів, коли вони починають вивчати військову термінологію й мають умовні «мовні ситуації» на полігоні чи беруть участь у миротворчих місіях за кордоном. Таким чином, цей метод дозволяє обговорювати безпосередньо ситуації, що пов'язані з майбутньою спеціальністю військового: буде він зв'язківцем чи сапером, артилеристом чи прикордонником. Також вищезазначений метод забезпечує реалізацію застосування отриманих курсантами на заняттях знань та вмінь; розвиток особистих та професійних якостей; формування умінь професійної діяльності майбутніх фахівців, здатних адекватно приймати рішення у різних ситуаціях професійної діяльності.

Найкраще застосовувати метод моделювання конкретних ситуацій в середині чи в кінці практичного заняття. Це пов'язано з тим, щоб до цього часу максимально створити умови занурення в англomовне середовище. Цьому також передують групові вправи, коли якомога більше учасників може взяти участь в обговоренні певного питання. Разом з цим, це вчить курсантів ефективно працювати в команді. Позитивним є те, що навіть слабкі курсанти намагаються взяти участь в обговоренні, тобто це свідчить і про мотивацію до

вивчення англійської мови. Метод моделювання конкретних ситуацій має багато спільного з методом проєктів, який передбачає індивідуальну, парну чи групову діяльність тих, хто навчається, що забезпечує гарантоване досягнення спланованого результату. Метою будь-якого методу проєктів є максимальне використання комунікативних ситуацій, що найбільш наближені до реальних умов спілкування.

Звичайно, що успіх викладача іноземної мови залежить не тільки від обраної методики, але й від усвідомлення та урахування особливостей групи. Кожен виклад повинен постійно працювати над вдосконаленням обраних методів розширювати знання про нові методи викладання англійської мови та активно впроваджувати їх у свою діяльність.

Отже, найбільш ефективними є активні методи навчання для курсантів вищих військових навчальних закладів України, які передбачають взаємодію і співробітництво всіх учасників освітнього процесу під час вирішення навчальних і практичних завдань. Важливо, щоб під час вибору того чи іншого методу був зворотній зв'язок між викладачем та курсантом.

Список використаних джерел:

1. Басанець В. Інтерактивні методи навчання англійської мови у вищих військових навчальних закладах. *Військова освіта*. 2016. № 1 (33). С. 15–20. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-1783/2016-1/15-20>.

2. Березнева І.М. Засоби організації проблемно-орієнтованого навчання на заняттях англійської мови у вищих військових навчальних закладах. *Педагогічні науки: реалії та перспективи*. 2019. Випуск 72. Т. 1. Серія 5. С. 62–66.

3. Гришкова Р. О. Методика навчання англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей : навч. посіб. для студентів ВНЗ Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 220 с.

4. Романишина Л. Сучасні методи навчання англійської мови курсантів вищих військових навчальних закладів України. *Педагогічні науки: теорія,*

історія, інноваційні технології. 2020, № 10 (104) С. 226–235. DOI: 10.24139/2312-5993/2020.10/226-235.

Natalia Tatsenko,

DSc, Professor in Sumy State University

Ivan Donik,

student of Sumy State University

MAKE TEACHING ENGLISH EASIER WITH CHATGPT

As everyone probably knows, technology continues to evolve and change the world; the way we teach and learn has also been transforming. A very interesting innovation is the use of chatbots for language teaching. Teaching English is a challenging task, especially when it comes to non-native speakers. Many students struggle to learn English due to its complex grammar rules, vocabulary, and pronunciation. However, with the help of ChatGPT, teaching English can become much easier and more effective. That is why this topic is *relevant* and interesting.

The *purpose* of the research is to discuss a more straightforward way of learning English through the use of ChatGPT. The *tasks* consist in reviewing the advantages and disadvantages of this method and in exploring how the chatbot can be used for teaching English.

ChatGPT – is an AI chatbot that uses natural language processing to create a human-spoken dialogue. The site is similar to automated chat services found on customer service websites in which people can ask questions or seek clarification on ChatGPT's responses. GPT stands for «Generative Pre-trained Transformer», which refers to how the site processes queries and formulates responses. With the ability to understand, analyse, and generate text, ChatGPT has the potential to revolutionize the way English is taught [1].

The most important aspects of learning any language are practicing speaking and writing. ChatGPT can be used to provide an interactive platform for learners to